

Prosjekt Innlandsuniversitetet

Styringsgruppemøte 21.08.09

SAK 16/09: OT.PRP. NR. 71 (2008-2009) OM ENDRINGER I UNIVERSITETS- OG HØGSKOLELOVEN

1. Innledning

Regjeringen la 24.04.09 fram Ot.prp. nr. 71 (2008-2009) om endringer i universitets- og høyskoleloven.

Nedenfor følger en redegjørelse for de endringer som kan være av størst relevans for universitetsarbeidet i Innlandet.

Det vises for øvrig til proposisjonen, som er tilgjengelig på Kunnskapsdepartementet hjemmesider på følgende lenke:

<http://www.regjeringen.no/pages/2178555/PDFS/OTP200820090071000DDDPDFS.pdf>

2. Sammenslåing av institusjoner

I proposisjonen foreslås endringer for å legge bedre til rette for eventuelle sammenslåinger av institusjoner. I omtalen av lovforslagets bakgrunn i kap. 2 i proposisjonen skriver departementet følgende:

Det legges fram forslag til endringer for å legge bedre til rette for eventuelle sammenslåinger av institusjoner. Disse forslagene må blant annet ses i sammenheng med anbefalingene i NOU 2008: 3 Sett under ett. Her anbefales det at det tas grep for at dagens universiteter og høyskoler slås sammen til åtte til ti større institusjoner for å møte ulike utfordringer og skape større og mer robuste enheter. Departementet har imidlertid ikke funnet det hensiktsmessig å fremme forslag om en slik strukturendring, men er kjent med at flere institusjoner selv vurderer initiativ til sammenslåinger eller andre former for institusjonelt samvirke eller samarbeid. Departementet mener det er positivt at det er prosesser i sektoren der institusjonene selv vurderer faglig samarbeid og tiltak for å sikre robuste fagmiljøer og institusjoner. Departementet mener derfor at det er behov for å ha et fleksibelt lovverk som kan legge til rette for slike initiativ fra institusjonene i universitets- og høyskolesektoren.

Universitets- og høyskoleloven har ikke bestemmelser om prosessen for slike sammenslåinger, og enkelte av bestemmelsene om styret fremstår som lite anvendelige i slike situasjoner. Departementet foreslår derfor endringer i enkelte bestemmelser for å legge til rette for å håndtere eventuelle sammenslåinger av institusjoner

Kap. 8 i proposisjonen går mer i detalj vedr. forannevnte, og følger i sin helhet gjengitt i vedlegg 1. Det vises her spesielt til kap. 8.1.2 der departementet skriver:

I høringsbrevet viste departementet til at det i en sammenslåingsprosess kan være hensiktsmessig at de fusjonerende institusjonene, for eksempel i overgangsperioder, har ett felles styre som øverste organ. Departementet foreslo derfor at det bør åpnes for at departementet, i de tilfeller der det vil være aktuelt, kan fastsette at et slikt styre vil ha myndighet til å binde flere institusjoner både i spørsmål om den løpende driften, om utvikling og strategier og om sammenslåingsprosessen og den fremtidige, fusjonerte institusjonen. I enkelte tilfeller kan det være hensiktsmessig at de fusjonerende institusjonene frem til endelig sammenslåing har hver sin administrasjon, i andre tilfelle kan det være mer hensiktsmessig at de har felles administrasjon fra et tidligere tidspunkt.

Det følger av forannevnte at evt. tilpasninger med hensyn på styreordning må være basert på frivillighet og må komme etter initiativ fra institusjonene selv. Dette ble også bekreftet i møtet 14.05.09 mellom Kunnskapsdepartementet og de tre høyskolene i Innlandet.

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen avga sin innstilling 26.05.09, og ga følgende merknad vedr. endringene som foreslås i forbindelse med sammenslåing av institusjoner:

Komiteen slutter seg til departementets vurdering, men legger til grunn at eventuell prolongering av styrets funksjonstid og styremedlemmenes tjenestetid forankres tilfredsstillende på den enkelte institusjon.

Lovforslaget ble enstemmig vedtatt i Odelstinget 05.06.09 og i Lagtinget 10.06.09.

De bebudede lovendringene representerer nye muligheter som de tre høyskolene må vurdere i det kommende sammenslåingsarbeidet.

3. Forslag til vedtak

Styringsgruppa tar redegjørelsen om forslagene i Ot.prp. nr. 71 (2008-2009) til etterretning.

8 Endringer i forbindelse med sammenslåing av institusjoner

8.1 Styreordning og styresammensetning

8.1.1 Gjeldende rett

De statlige universitetene og høyskolene skal enten ha valgt rektor som styrets leder, eller ansatt rektor og ekstern styreleder. Loven gir også anvisning på styrets øvrige sammensetning, jf. § 9-3.

Departementet kan i særlige tilfeller fastsette annen styresammensetning, jf. § 9-3 femte ledd. Det er opp til styret selv å fastsette styreordning, og det er ikke bestemmelser som åpner for at departementet overprøver styrets beslutning i slike saker.

8.1.2 Forslag i høringsbrevet

I høringsbrevet viste departementet til at det i en sammenslåingsprosess kan være hensiktsmessig at de fusjonerende institusjonene, for eksempel i overgangsperioder, har ett felles styre som øverste organ. Departementet foreslo derfor at det bør åpnes for at departementet, i de tilfeller der det vil være aktuelt, kan fastsette at et slikt styre vil ha myndighet til å binde flere institusjoner både i spørsmål om den løpende driften, om utvikling og strategier og om sammenslåingsprosessen og den fremtidige, fusjonerte institusjonen. I enkelte tilfeller kan det være hensiktsmessig at de fusjonerende institusjonene frem til endelig sammenslåing har hver sin administrasjon, i andre tilfelle kan det være mer hensiktsmessig at de har felles administrasjon fra et tidligere tidspunkt.

8.1.3 Høringsinstansenes merknader

Departementene har ingen merknader til forslagene.

Universitetene og Universitets- og høyskolerådet har ingen merknader eller er positive til forslagene.

Norges veterinærhøgskole peker på at det kan være ulike oppfatninger blant de involverte parter om hva som er hensiktsmessig. Forutsatt at departementet fastsetter styreordning, styresammensetning og forlengelse av tjenestetid i forståelse og samarbeid med de berørte institusjoner, støtter *Norges veterinærhøgskole* forslaget.

Øvrige høyskoler har ingen merknader eller er positive til forslagene.

Norsk tjenestemannslag er skeptisk til at institusjoner som skal slås sammen i en overgangsperiode skal ha felles styre, og mener at ved at de respektive institusjoner beholder eget styre sikres frivillighet i prosessen, og det gir alle grupper ansatte bedre muligheter til å bidra positivt i prosessen.

Øvrige høringsinstanser har ingen merknader eller er positive til forslaget.

8.1.4 Departementets vurdering

Departementet bør i særlige tilfeller kunne fastsette en annen styresammensetning og styreordning for universiteter og høyskoler enn normalordningene universitets- og høyskoleloven anviser. Det legges til grunn at det vil være nær dialog mellom institusjonen og departementet i forkant av slik fastsettelse.

Det vises til lovforslaget § 9-3 femte ledd.

8.2 Tjenestetid

8.2.1 Gjeldende rett

Styrets funksjonsperiode ved de statlige universitetene og høyskolene er fire år, med unntak for medlemmene valgt av og blant studentene, jf. § 9-4. Med unntak for § 9-8 om at Kongen i statsråd i særlige tilfelle kan avsette styret, og § 9-4 fjerde ledd om at et styremedlem blir stående inntil nytt styremedlem er valgt selv om tjenestetiden er utløpt, er det ikke bestemmelser i loven som eksplisitt gir departementet adgang til å fastsette annen funksjonsperiode enn fire år. Departementet har imidlertid forutsatt at departementet som overordnet myndighet og med grunnlag i departementets alminnelige instruksjonsmyndighet, har adgang til å prolongere styreperiodene og styremedlemmenes funksjonsperiode, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) og Innst. O. nr. 48 (2004-2005).

8.2.2 Forslag i høringsbrevet

Departementet viste i høringsbrevet til at det vil være hensiktsmessig at departementets adgang til å prolongere styremedlemmenes tjenestetid kommer til uttrykk i lovteksten. Departementet foreslo derfor at det lovfestes at departementet i særlige tilfelle kan prolongere styremedlemmenes tjenestetid.

8.2.3 Høringsinstansenes merknader

Departementene har ingen merknader til forslagene.

Universitetene og Universitets- og høyskolerådene har ingen merknader eller er positive til forslagene.

Høgskolen i Sør-Trøndelag synes ikke det kommer klart frem om departementets adgang til å prolongere styremedlemmens tjenestetid skal gjelde alle styremedlemmer, eller om det bare skal gjelde enkelte grupper. Høgskolen mener departementet bør ha anledning til å prolongere tjenestetiden til alle styremedlemmene.

Høgskolen Stord/Haugesund peker på at forslaget regelteknisk er noe uklart med hensyn til nummerering av § 9-4.

Øvrige høyskoler har ingen merknader eller er positive til forslagene.

Norsk studentunion mener en lovendring som foreslått innebærer at Kunnskapsdepartementet i praksis kan fastsette styresammensetning eller forlenge styremedlemmenes tjenestetid uten at dette forankres i like sterk grad i institusjonen som ved tradisjonelt valg av styre. På bakgrunn av dette mener *Norsk studentunion* at det alltid bør etterstrebtes at studentrepresentanter i styret forankres gjennom valg i studentdemokratiet før departementet ev. oppnevner et interimsstyre eller forlenger styremedlemmenes tjenestetid.

Øvrige høringsinstanser har ingen merknader eller er positive til forslaget.

8.2.4 Departementets vurdering

Kunnskapsdepartementet bør i særlige tilfelle kunne forlenge styrets funksjonsperiode og styremedlemmenes tjenestetid. Dette vil gjelde samtlige styremedlemmer, og må skje i samarbeid og overensstemmelse med styremedlemmene. Hvis et styremedlem ikke ønsker forlenget tjenestetid, er utgangspunktet at nytt styremedlem velges eller oppnevnes, jf. universitets- og høyskoleloven § 9-4, jf. § 9-3. Styremedlemmene vil derfor forutsetningsvis ha nødvendig forankring, også om funksjonsperioden eller tjenestetiden forlenges.

En bestemmelse om at departementet i særlige tilfelle kan forlenge styrets funksjonsperiode eller styremedlemmenes tjenestetid, passer teknisk sett best etter universitets- og høyskoleloven § 9-4 fjerde ledd, og bør bli ny § 9-4 femte ledd. Nummereringen av bestemmelsens øvrige ledd forskyves tilsvarende, slik at dagens § 9-4 femte ledd blir nytt sjette ledd osv.

Det vises til lovforslaget § 9-4 femte ledd.